

MAKK FERENC

SZENT ISTVÁN ÉS BULGÁRIA

Géza nagyfejedelem — 971—972-re datálható — hatalomra kerülése idején a megelőző időszak külpolitikájának következtében a magyar fejedelemiség rendkívül veszélyes nemzetközi helyzetbe került. Évtizedek óta ellenséges volt a magyar—német és a magyar—bizánci viszony. Északon Csehország vazallus államként a német birodalomhoz tartozott, keleten a kijevi Rusz és a besenyők népe 971-ben a bizánci császárság szövetségese lett. Ugyanebben az évben a basileus, Bizánc uralkodója bekebelezte Magyarország déli szomszédját, Bulgáriát, amely 965-től a magyarok koalíciós partnerének számított a görögökkel szemben. A magyar törzsszövetség számára különösen fenyegetőnek tűnt a görög császárság balkáni expanziója: a 970-es arkadiopolisi csata nyomán a magyar nagyfejedelemiség fő ellenségének Bizáncot tekintette. Fokozta a nehézségeket az, hogy 972 tavaszán politikai szövetség jött létre a német és a bizánci birodalom között.¹

Ebben a válságos helyzetben Géza új, békés külpolitikája mentette meg az országot. A nagyfejedelem végleg szakított a kalandozó hadjáratokkal, valamennyi szomszédjával békés kapcsolatokra törekedett, ezért kerülte a környező államok fegyveres konfliktusaiba való beavatkozást is. Erőfeszítéseinek eredményeképpen sikerrel rendezte viszonyát 973-ban a német császársággal és Csehországgal. Az ország nemzetközi helyzetének megerősítését szolgálták azok a dinasztikus összeköttetések is, amiket 987—988 táján a lengyel, a 980-as években az orosz, a 995—996-os időszakban pedig a bajor uralkodó családdal létesített Géza nagyfejedelem.²

Előnyösen hatott Magyarország külpolitikai helyzetének megjavulása szempontjából az is, hogy a 970-es évek elején két területen igen súlyos nehézségei támadtak Bizáncnak. 972 őszén ismét kiújultak az arab háborúk, s 969-től egyre

¹ Minderre ld. pl. B. T. Пашуто: Внешняя политика Древней Руси. Москва 1968. 71—72.; G. OSTROGORSKY: Histoire de l'état byzantin. Paris 1969. (továbbiakban: OSTROGORSKY 1969) 321.; D. OBOLENSKY: The Byzantine Commonwealth. Eastern Europa 500—1453. London 1971. 158.; D. A. ZAKYTHINOS: Byzantinische Geschichte 324—1071. Wien—Köln—Graz 1979. (továbbiakban: ZAKYTHINOS 1979) 213., 223—224.; SZÉKELY Gy. (főszerk.): Magyarország története tíz kötetben. I. Előzmények és magyar történet 1242-ig. Bp. 1984. (a vonatkozó részt GYÖRFFY Gy. írta; továbbiakban: GYÖRFFY 1984) 727.

² A lengyel házasságra ld. VAJAY Sz.: Géza nagyfejedelem és családja. Székesfehérvár évszázadai. I. Székesfehérvár 1967. (továbbiakban: VAJAY 1967) 69., 85.; G. LABUDA: Lengyel—magyar kapcsolatok a X. század második felében. Világtörténet 1973. 5—6. Az orosz házasságra ld. pl. DEÉR J.: A magyar törzsszövetség és patrimonialis királyság külpolitikája. Kaposvár 1928. (továbbiakban: DEÉR 1928) 36.; MAKK F.: Magyarország és keleti szomszédai Szent István korában. GLATZ F.—KARDOS J. (szerk.): Szent István és kora. Bp. 1988. (továbbiakban: MAKK 1988) 82. István és bajor Gizella házasságára PAULER Gy.: A magyar nemzet története Szent Istvánig. Bp. 1900. 112. — Géza különbözőképpen értékelt politikájára lp. pl. ACSÁDY I.: A magyar birodalom története. I. Bp. 1903. (továbbiakban: ACSÁDY 1903) 62.; DEÉR 1928. 36.; HÖMAN B.—SZEKFI Gy.: Magyar történet. I. Bp. 1939. (továbbiakban: HÖMAN 1939.) 174—176.; GYÖRFFY 1984. 726—740.; KRISTÓ Gy.: Magyarország története 895—1301. Bp. 1984. (továbbiakban: KRISTÓ 1984) 46—49.

nagyobb erővel folyt Nyugat-Bulgáriában a bolgárok szabadságharca az ún. négy testvér vezetésével.³

Géza uralkodása idején mindvégig bolgárbarát politikát folytatott Bizánc ellenében. Nem törekedett arra, hogy fegyveres konfliktusba kerüljön a basileuszal, de ugyanakkor világosan felismerte azt, hogy a bolgár felkelés — nehézségeket okozva Bizáncnak — Magyarországot segíti. Éppen ezért igen gyorsan kapcsolatba lépett a bolgár felkelés vezetőivel. Ennek tulajdonítható, hogy magyar területen keresztül juthattak el a bolgárok követei 973 tavaszán Quedlinburgba, a német császár udvarába.⁴ Géza tehát erkölcsi és politikai támogatást nyújtott a bolgár függetlenség helyreállításáért küzdő felkelőknek, fegyveresen azonban nem avatkozott be a bolgár—bizánci háborúba. A bolgárok felkelése és az arab háborúk miatt Bizáncnak le kellett tennie Magyarországot megátadásáról.

A magyar nagyfejedelem bolgárbarát politikájának volt jele az a házassági kötelék is, ami Géza egyik leánya és Sámuel bolgár cár fia, a trónörökös Gavril Radomir (Roman) között jött létre. A házasság azonban nem bizonyult tartósnak, mert Gavril Radomir hamarosan eltaszította magától magyar feleségét, és — nyilván propagandisztikus céllal — görög nőt vett feleségül.⁵ Jogos a feltételezés, miszerint a magyar—bolgár házasság felbontására azért került sor, mert a súlyos bolgár—bizánci háborúk időszakában Magyarország nem nyújtott fegyveres segítséget Bulgáriának.⁶

Míndezen eseményeknek a kronológiája azonban szerfelett vitatott. A szakirodalomban felvetődött a magyar—bolgár házasságnak 980 körülre,⁷ 987 előttre,⁸ 988 előttre,⁹ az 1000. évre¹⁰ és 1001 tájára történő datálása.¹¹ Természetesen az egyes kutatók e dinasztikus kapcsolat felbontását is különböző — a házasság megkötéséhez közeli — időpontra teszik.

Saját kronológiánk meghatározásánál mi az alábbi szempontokból indultunk ki. 1. Mivel az eltaszított magyar feleség várandós volt, ezért a házasság megkötése és felbontása között sok idő nem telhetett el. 2. Elfogadva azt, hogy a szakítás alapvető oka a magyar katonai segítség elmaradása volt, meg kell nézni: fegyveres harcai során mikor lett volna először nagy szüksége Sámuelnek magyar támogatásra. Ez az időpont 996—998-ra tehető, minthogy a bolgár uralkodó 995 és 997 között szenvedett először igen súlyos vereséget a bizánciaktól a Spercheios folyó melletti csatában. A katasztrofális vereség hatására Sámuel már lemondásra és a basileus előtti behódolásra készült.¹² Ilyen helyzetben korábban még soha nem volt Sámuel, s ekkor haragudhatott meg magyar szövetségére. Ily módon mi a magyar—bolgár

³ Az arab háborúkra ld. OSTROGORSKY 1969. 321.; ZAKYTHINOS 1979. 203—204. A bolgár felkelésre ld. B. H. ЗЛАТАРСКИ: История Българската държава през средните векове I/2. София 1927. (továbbiakban: ZLATARSKI 1927) 590.; M. АПОСТОЛСКИ: История на македонскиот народ. Скопје 1969. (továbbiakban: АПОСТОЛСКИ 1969) 117—118.; С. АНТОЛЈАК: Самуилова држава. Скопје 1969. (továbbiakban: АНТОЛЈАК 1969) 12—13.

⁴ Géza bolgárbarát politikájára ld. GYÖRFFY Gy.: István király és műve. Bp. 1977. (továbbiakban: GYÖRFFY 1977) 90.; MAKK 1988, 82.

⁵ MORAVCSIK Gy.: Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai. Bp. 1984. (továbbiakban: MORAVCSIK 1984) 97., 98.

⁶ GYÖRFFY 1984. 812.; KRISTÓ 1984. 49.

⁷ HÓMAN 1939. 170.

⁸ VAJAY 1967. 66., 66—67. 14. jegyz.

⁹ KRISTÓ 1984. 49.

¹⁰ ZLATARSKI 1927. 743.

¹¹ GYÖRFFY 1984. 812.

¹² Sámuel cár helyzetére ld. ZLATARSKI 1927. 701—702.; N. ADONTZ: Samuel L'Arménien, roi des Bulgares. Bruxelles. 1938. 20—22.; OSTROGORSKY 1969. 334.; АПОСТОЛСКИ 1969. 124.; АНТОЛЈАК 1969. 50.

házasság létrejöttét 995–996 tájára, felbontását pedig a 997–998-as időszakra datáljuk.¹³

Nem kétséges, hogy a rendkívül barátságtalan bolgár lépés I. István uralkodása (997–1038) kezdetén alaposan megrontotta a magyar–bolgár viszonyt. Ettől kezdve a korábbiakhoz képest radikális változás következett be a magyar–bolgár kapcsolatokban. A Géza-kori békés, baráti kapcsolatok helyére I. István alatt előbb a politikai konfrontáció, majd a háborús viszony lépett.

A politikai konfrontáció elmélyülésére vall az, hogy 1002-ben a magyar királyság szoros szövetséget kötött a bizánci császársággal. A mi álláspontunk szerint ennek a szövetségnek volt jele a magyar főúr, Ajtony vezér megkeresztelkedése Vidin városában 1002 nyarának végén. A pogány magyar főúr a bizánciak által elfoglalt bolgár városban – bizonyára a basileus közreműködésével – az ortodox, bizánci keresztiséget vette fel. Majd hazatérése után görög szerzetesek részére ortodox (bazilita) monostort alapított a maga székhelyén.¹⁴

Van olyan nézet, amely azt vallja, hogy Ajtony bizánci megkeresztelkedése mögött a magyar főember saját, *különutas* külpolitikája húzódott meg, az ti., hogy Ajtony vezér István királlyal szemben akart magának külföldi szövetségest szerezni a basileus révén.¹⁵

Mi azonban úgy véljük, hogy Ajtony nem István ellen, hanem éppen István érdekében, a király nevében lépett koalícióra a bizánci császárral 1002-ben. Ennek bizonyítékát abban látjuk, hogy ebben az időben Ajtony és István még nem ellenfelek, hanem *egymás szövetségesei* voltak. Van ugyanis az egyik hazai forrásban olyan adat, amely amellett tanúskodik, hogy István nagy ellenfele, Gyula vezér és Ajtony egymás halálos ellenségei voltak.¹⁶ Ha figyelembe vesszük azt, hogy István király 1003-ban győzte le rokonát, Gyulát,¹⁷ akit azután börtönbe vetett, ahonnan anyai nagybátyja 1015 táján Lengyelországba szökött,¹⁸ akkor világos:

¹³ MAKK F.: Magyar külpolitika 896–1196. Akadémiai doktori értekezés. I. Kézirat. Szeged 1990. 45. Gavril Radomir magyar hitvesének eltaszítása után a görög Irénét vette feleségül 998–999 táján. E házasságból két leány és öt fiú született. A leányok 1015-ben már férjheztek voltak, tehát legalább 15–16 évesek lehettek (ZLATARSKI 1927. 744.; VAJAY 1967. 67. 14. jegyz.; APOSTOLSKI 1969. 140.; ANTOLJAK 1969. 96.).

¹⁴ E. SZENTPÉTERY: *Scriptores rerum Hungaricarum I–II*. Bp. 1937–1938. (továbbiakban: SRH) II. 489., 490. — A bolgár Vidin 1002 augusztusában jutott II. Basileios bizánci császár kezére (ld. pl. APOSTOLSKI 1969. 127.; ANTOLJAK 1969. 63.; ZAKYTHINOS 1979. 228.; MORAVCSIK 1984. 90.). Ajtony 1002. évi vidini megkeresztelkedésére ld. pl. N. OIKONOMIDES: *A propos des relations ecclésiastiques entre Byzance et la Hongrie au XIe siècle: le métropole de Turquie*. *Revue des Etudes Sud-Est Européennes* 9 (1971) 532.; GYÖRFFY 1977. 171. Nem valószínű, hogy Ajtony vezér megkeresztelkedése Vidinben később történt volna (vö. GY. KRISTÓ: *Ajtony and Vidin*. *Studia Turco-Hungarica* V. Bp. 1981. 135. Ha ugyanis évekkel Vidin elfoglalása után került volna erre sor, akkor ez az esemény a politikai jelentőségénél fogva szerintünk éppen úgy Konstantinápolyban ment volna végbe, mint Bulcsú, Termacsu és az idősebb Gyula esetében a X. század közepén. A háborús, zaklatott időben viszont az Ajtony területéhez közel fekvő Vidin biztonságos és jó lehetőséget nyújtott erre, ráadásul a basileus is ott tartózkodott. Megjegyezzük: több kutató Ajtony bolgár kereszténysége és bolgár szövetsége mellett foglalt állást. Így pl. FEHÉR G.: *A bolgár egyház kísérletei és sikerei hazánkban. Századok 1927–1928*. 10.; KULCSÁR P.: *A magyar államszervezés néhány problémája. István és Ajtony harca*. *Acta Universitatis Szegediensis. Sectio Historica* III. Szeged 1958. (A továbbiakban: KULCSÁR 1958) 32.

¹⁵ Így pl. GYÖRFFY 1977. 166–172. Ld. még ehhez KÖPECEI B. (főszerk.): *Erdély rövid története*. Bp. 1989. (A vonatkozó rész BÓNA I. munkája. A továbbiakban: BÓNA 1989) 115.

¹⁶ Gyula és Ajtony ellenséges viszonya — eltorzított formában — Szent Gellért csanádi püspök legendájában kapott hangot (SRH II. 492.).

¹⁷ F. A. GOMBOS: *Catalogus fontium historiae Hungaricae I–III*. Bp. 1937–1938. (továbbiakban: GOMBOS I. 141.; SRH I. 314.

¹⁸ GOMBOS III. 2203. — Másként datálja Gyula szökését pl. GYÖRFFY 1984. 809.

Ajtony és Gyula csak 1003 előtt, ill. 1003-ban lehettek egymás halálos ellenségei. Ellenséges viszonyukból arra lehet következtetni, hogy 1003-ban Ajtony vezér Gyulával szemben Istvánt támogatta, és részt vett a király észak-erdélyi hadjáratában Gyula ellen.¹⁹ Ha most még azt is számításba vesszük, hogy ugyanebben az évben, 1003-ban — Gyula legyőzése után — István király megtámadta és legyőzte Keánt, Dél-Erdély urát is, akit egyébként a magyar krónika „a bolgárok és a szlávok vezére” címmel illet,²⁰ akkor feltételezhető: Ajtony a királyt Keán vezér ellen is segítette.

Mivel magyarázható az, hogy 1002-ben István király felhagyott a hagyományos bolgárbarátsággal és Bizánc-párti külpolitikába kezdett?

A kérdést az is indokoltá teszi, hogy amíg a 970-es évek elején, amikor Bulgária és Bizánc háborús viszonyban állott egymással, Géza nagyfejedelem Bulgária oldalára állt, 1002-ben viszont István király az ismét harcban álló Bulgária és Bizánc közül a görög császárság szövetségese lett.

Amint láttuk, Géza fejedelem állásfoglalásában *külpolitikai* okok játszottak döntő szerepet. Véleményünk szerint István király új kurzusa mögött e kérdésben alapvetően *belpolitikai* tényezők húzódtak meg. A király és Gyula, ill. a király és Keán ellentétére gondolunk. István király országegyesítő politikát folytatott, és királyi hatalmát az egész országra ki akarta terjeszteni.²¹ A Kárpát-medencében I. István integrációs politikájával szemben állott ebben az időben — többek között — Észak-Erdély ura, Gyula és Dél-Erdély ura, a bolgár Keán. Mindketten a királyi hatalommal szemben szeparatista jellegű, önállósodási, ill. függetlenségi törekvéseket képviseltek. Úgy véljük, bár erre vonatkozóan *közvetlen adataink* nincsenek, hogy Gyula és Keán kapcsolatban állottak egymással, és mindketten Sámuel bolgár cár szövetségesei voltak.²² Utóbbi dolog azt jelenti, hogy Istvántól eltérően Gyula és Keán folytatták a korábbi bolgárbarát politikát. E feltevésünknek csak közvetett bizonyítéka van.

1002-ben István király — Ajtony közvetítésével — szövetséget kötött

¹⁹ Makk 1988. 83., 87., 33. jegyzet. Ehhez ld. még Györffy 1977. 170.

²⁰ SRH I. 172., 315—316., 317. — Keán személye rendkívül vitatott a magyar történetírásban. Hol az erdélyi Gyulával, hol Ajtony vezérrel, hol Sámuel bolgár cárral azonosították. Erre ld. pl. Pauler Gy.: A magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt. Bp. 1899. I. 44.; ACSÁDY 1903. 77.; DEÉR 1928. 47.; HÓMAN 1939. 179.; Györffy 1984. 814.; BOGYAY T.: Stephanus rex. Bp. 1988. (továbbiakban: BOGYAY 1988.) 75. Keánt egy önálló dél-erdélyi bolgár kaganátus vezetőjének tekinti, bukását pedig az 1010-es évekre teszi KRISTÓ Gy.: A 10. századi Erdély politikai történetéhez. Századok 1988. 30—33. Természetesen Keán személyének azonosításától függően a kutatók különböző időpontokra helyezték István háborúját Keánnal szemben. Mi is elfogadjuk azt, hogy Keán vezér a Maros folyótól délre elterülő bolgár államalakulat kagánja volt, de vereségét ma már 1003-ra datáljuk a következő megfontolások alapján. A magyar krónika 66. fejezetéből megtudjuk, hogy I. István a (gyula?)fehérvári egyházat Gyula és Keán kincseiből építtette; megerősíti ezt a híradást a pozsonyi krónika (SRH I. 315—316.; SRH II. 36—37.). A magyar krónika még azt is elmondja, hogy Szent István ebben a templomban — nyilván annak elsőként elkészült részében — kereszteltette meg az elfogott Gyulát és családját (SRH I. 316.). Mivel általában a nagy győzelmeket rendszerint azonnal követni szokták az ilyenkor hagyományos egyházalapítások, ezért feltételezhető: Gyula 1003-as veresége után csakhamar bekövetkezett Keán bukása is, majd rögtön sor került a fehérvári templom építésének megkezdésére. A Képes Krónika 66. fejezete szövegének kritikájára ld. KRISTÓ Gy.: A feudális széttagolódás Magyarországon. Bp. 1979. 101—103. (irodalommal).

²¹ I. István országegyesítő politikájának eltérő megítélésére ld. pl. Kulcsár 1958. 37—38.; Györffy 1977. 176.; KRISTÓ 1984. 65.; Vajay Sz.: Szent István Európája. GLATZ F. — KARDOS J. (szerk.): Szent István és kora. Bp. 1988. 111.

²² Gyula bolgár szövetségére már utalt pl. DEÉR 1928. 47.; HÓMAN 1939. 179. Gyula és Keán szövetségét már felvetette — a bolgár kapcsolat feltételezése nélkül — BELITZKY J.: A törzsfői hatalom elsorvadása és a fejedelmi hatalom kialakulása. Szent István Emlékkönyv. I. Bp. 1938. 587. Gyula bizánci érdekeltségét hangsúlyozza Bóna 1989. 114—115.

a basileusszal. 1003-ban István és Ajtony megtámadják Gyulát, majd utána Keánt, ugyanekkor II. Basileios császár újra nagy hadjáratot indít Sámuel cár ellen.²³ A két nagyszabású katonai akció időpontjának egybeesése nem lehet véletlen! Szerintünk a bizánci császár és a magyar király 1003-as katonai lépéseiket az 1002-es szövetségekötéskor jól összehangolták egymással. S ez mindkettőjük számára kölcsönösen előnyös volt. Az egyeztetett, összehangolt támadások révén megakadályozták azt, hogy ellenfeleik: Sámuel bolgár cár és az erdélyi részek urai, Gyula, ill. Keán egymás segítségére siessenek. Mind a basileus, mind pedig a magyar király nagy győzelmeket értek el ellenfeleik felett. Gyula és Keán legyőzése után István a teljes Erdélyt de facto is saját királyi hatalma alá vetette. Az országegyesítő politika jelentős győzelme volt ez a szeparatista erők felett, bár István harca az országban ezzel még nem fejeződött be teljesen.

Nem kétséges egyébként: az 1002-ben kötött magyar—bizánci politikai és katonai szövetség azt is magában foglalta, hogy a pápa és a német császár után a basileus is elismerte István királyi címét. Ez nagy fontosságú diplomáciai siker volt István, az első magyar király számára.²⁴

Néhány év múlva Magyarország Bizánc oldalán közvetlenül is háborúba keveredett Bulgáriával. XI. századi forrásból tudjuk, hogy a basileus kérésére István király haddal sietett Bizánc segítségére Bulgária ellen.²⁵ E háború ideje rendkívül vitatott. Mi úgy látjuk, hogy István király 1015-ben segített csapataival Bizáncnak, és a harcok során a magyar uralkodó seregével részt vett a bolgár főváros, Ochrid ostromában és elfoglalásában.²⁶ Ebben az időben került sor Imre herceg, a magyar trónörökös eljegyzésére egy bizánci hercegnővel.²⁷ E dinasztikus kapcsolat célja a magyar—bizánci koalíció erősítése volt. E koalícióból fakadó szövetséges kötelezettség késztette 1015-ben István királyt arra, hogy fegyveres támogatást nyújtson Bulgária ellen a basileusnak.²⁸

Magyarország a X. század végén és a XI. század elején helyét kereste Európában. Törekvése sikerrel járt, hiszen a keleti pogány törzsszövetségből nyugati mintájú keresztény monarchia lett, amelyik mindhárom európai nagyhatalommal, Németországgal, a pápasággal és Bizánccal egyformán szoros szövetségben állott. De tudomásul kell venni azt, hogy az akkori magyar viszonyok és a nemzetközi körülmények mellett Magyarország békés beilleszkedése a keresztény Európa népeinek közösségébe időlegesen csak a bolgár érdekek ellenében volt megvalósítható.

²³ Az 1001-től ismét kiújult bizánci—bolgár háború korabeli eseményeire ld. OSTROGORSKY 1969. 334—335.; ANTOLJAK 1969. 63—64.; APOSTOLSKI 1969. 127.; I. DUIČEV—V. VELKOV—I. MITEV—L. PANAYTOR: Histoire de la Bulgarie des origines à nos jours. Roanne 1977. 141.; ZAKYTHINOS 1979. 228.

²⁴ Erre ld. MAKK F.: Magyar külpolitika 896—1196. Szeged 1990. Akadémiai doktori értekezés. Kézirat. A II. fejezet vonatkozó része foglalkozik ezekkel az eseményekkel és értékelésükkel.

²⁵ GOMBOS II. 969—970.

²⁶ MAKK 1988. 84., 88. 41. jegyzet (részletes irodalommal).

²⁷ GOMBOS II. 1505. Ehhez ld. MORAVCSIK 1953. 59.

²⁸ Van olyan vélemény, miszerint 1017-re datálhatóan a bolgár uralkodó szövetségében támadtak a besenyők Erdélyre (BOGYAY 1988. 105.) Ez a lehetőség sem kizárható, de nagyobb valószínűsége van annak, hogy a besenyők ekkor I. Bolesław lengyel uralkodó megbízásából törtek be Erdélybe (GYÖRFFY 1984. 811.; KRISTÓ Gy.: Az Árpád-kor háborúi. Bp. 1986. 55—56.).

Ferenc Makk

SAINT STEPHEN AND BULGARIA

In his paper the author examines the Hungarian—Bulgarian relations under the reign of the first Hungarian king, Stephen I (Saint Stephen). In the end of the 10th and the beginning of the 11th centuries the course of Hungarian—Bulgarian relations was influenced by the nature of the relations between Hungary and Byzantium. During the reign of Stephen I (997—1000—1038) Hungarian—Bulgarian relations deteriorated, and Hungary formed a political and military alliance with Byzantium against Bulgaria. In the author's view this important change in Hungarian foreign affairs can be explained through the situation in internal affairs. The leaders of the Transylvanian region, Gyula and Kean opposed Stephen I's main concern to strengthen the regal power, and the author supposes that they were allies of Bulgaria. The Hungarian king therefore sought alliance with the Byzantine Emperor. In 1002 a Hungarian—Byzantine alliance was established, which provided a favourable international situation for King Stephen to achieve a victory over Gyula and Kean. This coalition also made it possible that Hungary could join the Byzantine Empire in its war against Bulgaria in 1015.